

Obres conegudes de Bernat Metge

Visat núm. 6

(octubre 2008)

per Stefano Maria Cingolani

Les obres conegudes de Bernat Metge són les següents: tres en vers, *Sermó*, *Medecina* i *Llibre de Fortuna e Prudència*; quatre en prosa, *Ovidi enamorat*, *Valter e Griselda*, el fragment de *l'Apologia* i *Lo somni*; a més d'una perduda, un *Lucidari*, testimoniada en un inventari de 1444.

Els escassos i incerts elements que tenim per datar-ne la més mínima part, no permeten superar el nivell d'hipòtesi, ni autoritzen a poder argumentar amb tota seguretat si aquesta partició formal correspon també a una evolució literària de l'autor o no, tot i que molts indicis apunten que va ser així.

El *Sermó*, que no ofereix cap element de datació, sembla, tanmateix, que es tracta d'una obra primerenca per la forma, la codolada i els continguts «goliàrdics» i paròdics. I també perquè dona la impressió que fa referència a un món estudiantil i exclusivament eclesiàstic, en el qual, aparentment, encara no hi han penetrat ni lectures de cert nivell superior ni, fins i tot, l'horitzó cultural cortesà lligat a la Gaia Ciència.

El poema satíric la *Medecina*, en què el poeta fingeix escriure una recepta mèdica per tal d'alliberar un amic de la presó, ha estat datat per Martí de Riquer el 1396. Sembla més raonable proposar una datació més antiga; tot i que a l'interior del grup d'obres en vers és impossible establir una cronologia fiable, ni que sigui relativa.

L'acció del *Llibre de Fortuna e Prudencia* se situa a l'1 de maig de 1381, i podem pensar que el toc de realisme i la versemblança que pressuposa la particularitat cronològica no és del tot inventat, encara que es trobi lluny de la data de composició del poema. El poema presenta un viatge al·legòric de l'autor a una illa encantada on dialoga amb Fortuna i Prudència, i anticipa alguns dels temes presents a *Lo somni*. Allò que resulta evident, és que Bernat Metge sovint utilitza el recurs de la persecució política i del malestar que se'n deriva, per motivar o per travar la composició d'una obra.

Pel que fa a *Ovidi enamorat*, traducció parcial del poema llatí medieval *De vetula*, Martí de Riquer proposa, amb raons hipotètiques però ben acceptables, que ha de ser posterior al *Llibre de Fortuna e Prudència* i precedent a *Valter e Griselda*. L'obra *Valter e Griselda*, traducció d'una epístola de Francesco Petrarca, que tradueix l'últim conte de *Decameró* de Giovanni Boccaccio, és segurament anterior a *Lo somni* perquè hi és esmentada, Riquer proposa dubtosament el 1388, ja que en la segona part de l'epístola dedicatòria li sembla poder detectar un esment al seu primer procés que, en aquest cas amb tota seguretat, es remunta a aquell mateix any.

El fragment de diàleg filosòfic titulat *l'Apologia* (possiblement una obra inacabada) s'ha de datar

l'any 1395, com ja havia proposat Martí de Riquer. Amb aquesta datació es pot interpretar com si fos una involuntària prova general abans de *Lo somni*.

Pel que fa a la datació de *Lo somni*, les dates de referència segures són: un cert temps després del 19 de maig de 1396 (mort del rei Joan I) i abans del 28 de abril de 1399, dia en que Martí demana a Bernat un exemplar de la seva obra.